(૧૫)

પ્ર.૧ (ક) નીચેના શબ્દોનું માગધી લખીને ને તે કયા પાઠમાં આવે છે? **(૫)**

	માગધી	**પાઠ**
૧. પોતે કર્મોથી મુક્ત થયેલા	**મુત્તાણં**	**સામાયિકનો સાતમો પાઠ**
૨. કપટના શલ્યથી	**માયા સલ્લેણ**	**ચોથું શ્રમણસૂત્ર**
૩. અતિચારોનું	**અઇયારસ્સ**	**પાંચમું શ્રમણસૂત્ર**
૪. પાટિયું – પાટ આદિ	**ફલગ**	**બારમું વ્રત**
૫. પરિચય કરવો	**સંથવો**	**પ્રતિક્રમણનો પાંચમો પાઠ**

(ખ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. **(૭)**

૧. સાતમા વ્રતમાં કેટલા બોલની મર્યાદા કરવાની છે? તેમાંથી પરિભોગના બોલ કેટલા? કયા કયા? (૪)

જ. ૨૬. ૬. ૧. ઉલ્લણિયા વિહિં, ૭. વત્થ વિહિં, ૧૦. આભરણ વિહિં, ૨૨. વાહણ વિહિં, ૨૩. ઉવાણહ વિહિં, ૨૪. સયણ વિહિં.

૨. મુનિ જીવનના સેમ્પલનું વ્રત કયું? આ વ્રતમાં કેટલા નિયમો લેવામાં આવે છે? કેટલી કોટિ છે? અહોરાત્રિ એટલે શું? (૨)

જ. દશમું. ૧૪ નિયમ. દ્રવ્યાદિકની મર્યાદાની બહાર – ૬, દ્રવ્યાદિકની મર્યાદાની અંદર – ૩. ૧ દિવસ ૧ રાત.

૩. સાવધયોગ કોને કહે છે? (૧)

જ. ૧૮ પાપની પ્રવૃત્તિને.

(ગ) માત્ર સંખ્યા લખો. **(૩)**

	જવાબ		**જવાબ**
૧. બાહ્ય પરિગ્રહ	૯	૨. જ્ઞાનના અતિચાર	૧૪
૩. ઉત્તમ	૪	૪. ઘાતી કર્મ	૪
૫. પરિષહ	**૨૨**	૬. શ્રાવકની પ્રતિમા	**૧૧**

(૫)

પ્ર.૨ આચારાંગ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. શિયાળા અને ઉનાળામાં ભગવાન શું કરતા હતા? (૨)

જ. શિયાળામાં છાયામાં બેસીને ધર્મધ્યાન કરતા હતા. ઉનાળામાં સૂર્યની સામે ઉત્કટ આસને બેસતા હતા અને આતાપના લેતા હતા.

૨. ભગવાને લાઢ દેશમાં કેટલો સમય વિચરણ કર્યું? કઈ ભૂમિમાં વિચર્યા? (૧.૫×૨)

જ. છ મહિના જેટલો સમય. લાઢ દેશની વજ્રભૂમિ અને શુભ્રભૂમિ.

૩. ભગવાન કયા દોષોથી રહિત આહાર – પાણીની ગવેષણા કરતા હતા?

જ. ઉદ્‌ગમના, ઉત્પાદનના અને એષણાના.

(૧૦)

પ્ર.૩ ઠાણાંગ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ત્રસ જીવ કેટલા પ્રકારના છે? કયા?

જ. ત્રણ. તેજસ્કાયિક, વાયુકાયિક, ઉદાર (સ્થૂલ) – ત્રસ પ્રાણી.

૨. પ્રયોગ પરિણત અને વૃત્ત એટલે શું?

જ. પ્રયોગ પરિણત – જીવના વ્યાપારથી બનેલા હોય તે. જેમ કે – ઘડો, જીવનું શરીર વગેરે.
વૃત્ત – જે વિમાન ગોળાકારે છે. કમળની કર્ણિકાના આકારે છે.

૩. દેવો મેઘ જેવી ગર્જના ક્યારે કરે?

જ. ૧. વૈક્રિય રૂપ કરે ત્યારે, ૨. પરિચારણા કરે ત્યારે, ૩. તથારૂપના શ્રમણ–માહણને પોતાની ઋદ્ધિ, દ્યુતિ, યશ, શારીરિક બળ, વીર્ય, પુરુષાકાર પરાક્રમ બતાવતા હોય ત્યારે.

૪. સ્થવિર એટલે શું? તેમના માત્ર નામ લખો.

જ. દીર્ઘ દીક્ષાપર્યાયવાળા. સંયમમાં સ્થિર હોય અને જે સંયમથી ડગતાને સ્થિર કરે તે. જાતિ સ્થવિર, શ્રુત સ્થવિર, પર્યાય સ્થવિર.

૫. ભગવાન મહાવીરના શિષ્યો કેવા હતા?

જ. જિન નહિ પણ જિન સરીખા અર્થાત્ અસર્વજ્ઞ હોવા છતા સંપૂર્ણ સંશયોનું છેદન કરનારા તીર્થંકર સમાન, સર્વ અક્ષર સન્નિપાત, જિન ભગવાન સમાન અવિતથ વ્યાખ્યાન આપનાર હતા.

(૧૦)

પ્ર.૪ જ્ઞાતાધર્મકથા સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. રાજગૃહ નગરમાં કયો ચોર રહેતો હતો? તેણે બાળકનું શું કર્યું?

જ. વિજય ચોર. ચોરે દેવદત્તના અલંકારો જોઈ, તેને ઉઠાવી લીધો. ઓઢવાના કપડાથી છૂપાવી દીધો. પછી તૂટેલા કૂવા પાસે લાવીને બાળકને મારી નાંખ્યો. તેના અલંકારો ઉતારીને તેના મૃતદેહને તૂટેલા કૂવામાં નાંખી દીધો.

૨. વિજય ચોર જેવી દશા કોની થાય?

જ. જે સાધુ–સાધ્વી આચાર્ય, ઉપાધ્યાય પાસે મુંડિત થઈ, ગૃહત્યાગ કરી, સાધુત્વની દીક્ષા અંગીકાર કરીને વિપુલ ધન, મણિ, સોનું અને રત્ન આદિ વિપુલ વૈભવમાં લુબ્ધ થાય તો વિજય ચોર જેવી દશા થાય છે.

૩. ધર્મોપદેશ સાંભળી ધન્ય સાર્થવાહે શું કીધું? પછી તેમણે શું કર્યું?

જ. હે ભગવન્ ! હું નિર્ગ્રંથ પ્રવચન પર શ્રદ્ધા કરું છું, પ્રતીતિ કરું છું, પાલન કરવા ઉદ્યમવંત થયો છું. પછી તેમણે દીક્ષા લઈ ઘણા વર્ષો સુધી શ્રમણધર્મનું પાલન કર્યું. ભોજનના પ્રત્યાખ્યાન કરી ૧ માસની સંલેખણા કરી.

૪. ઉદકજ્ઞાતા કઈ નગરીની વાત છે? ચૈત્યનું નામ શું? ત્યાંના યુવરાજ કોણ? ખાઇ ક્યાં હતી?

જ. ચંપાનગરી. પૂર્ણભદ્ર. અદીનશત્રુ. ઈશાન ખૂણામાં.

૫. પ્રધાને રાજાને અભૂતપૂર્વ જિનવાણીની કઈ વાતો સમજાવી? તે સાંભળી જિતશત્રુ રાજાએ શું કર્યું?

જ. ચાર મહાવ્રત – વ્રતરૂપ ધર્મનું નિરૂપણ કરાવ્યું. જીવ કેવી રીતે કર્મબંધ કરે છે? કેવી રીતે કર્મથી મુક્ત થવાય છે? વગેરે વાતો વિગતથી સમજાવી. તે સાંભળી ૧૨ વ્રતરૂપ શ્રાવકધર્મનો સ્વીકાર કર્યો.

(૧૫)

પ્ર.૫ (અ) ઉપાસકદશાંગ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૧૦)

૧. કામદેવે કયા તપથી આત્માને ભાવિત કર્યો?

જ. ઉપવાસ, છટ્ઠ, અટ્ઠમ, અટ્ઠાઈ, અર્ધમાસક્ષમણ, માસક્ષમણ આદિ તપ દ્વારા આત્માને ભાવિત કર્યો.

૨. દેવે કામદેવ શ્રાવકને શું કહ્યું?

જ. હે કામદેવ ! આપ ધન્ય છો, હે દેવાનુપ્રિય ! આપ પુણ્યવાન છો, કૃતાર્થ છો, આપના શરીરના લક્ષણો શુભ છે, મનુષ્યજન્મ અને જીવન આપે સફળ કરેલ છે, આપ મહાન પુણ્યાત્મા છો. આપને નિર્ગ્રંથ પ્રવચનમાં પૂર્ણ દ્રઢતા, નિષ્ઠા, શ્રદ્ધા તથા રુચિ છે.

૩. દેવ રૂપી હાથીનું વર્ણન કરો.

જ. સાત અંગ જમીનને સ્પર્શતા હતા, આમ તે સાત અંગધારી હતો. તે નશાથી મદોન્મત્ત અને શ્રાવણના વાદળની જેમ ગંભીર ગર્જના કરતો હતો. મન અને પવનની ગતિને જીતનાર શીઘ્ર ગતિ કરવાવાળો હતો.

૪. કામદેવે પોતાની સોનામહોરો ક્યાં રોકેલી હતી?

જ. ૬ કરોડ સોનામહોર નિધાનમાં, ૬ કરોડ સોનામહોર વેપારમાં, ૬ કરોડ સોનામહોર ઘરવખરી, ધાન્ય આદિ રૂપે ખજાનારૂપે રોકેલી હતી.

૫. કામદેવ શ્રાવક અત્યારે ક્યાં છે? ત્યાંથી ક્યાં ઉત્પન્ન થશે? ક્યારે મોક્ષમાં જશે?

જ. પ્રથમ દેવલોકે સૌધર્મ કલ્પમાં સૌધર્માવતંસક મહાવિમાનના ઉત્તરપૂર્વ દિશાભાગમાં અરૂણાભ વિમાનમાં. ત્યાંથી ચ્યવીને મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં ઉત્પન્ન થશે અને ત્યાંથી સિદ્ધ, બુદ્ધ, મુક્ત થશે.

(બ) અંતગડ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૫)

૧. અનીકસેને દીક્ષા લીધા પછી તેમનું જીવન કેવું હતું? (૨×૨)

જ. દીક્ષા લીધા પછી તેમણે સામાયિકથી લઈ ૧૪ પૂર્વનું અધ્યનન કર્યું. વીસ વર્ષ સુધી દીક્ષાનું પાલન કર્યું. અંત સમય શત્રુંજય પર્વત પર એક માસની સંલેખના દ્વારા સિદ્ધ–બુદ્ધ–મુક્ત થયા.

૨. ભદ્દિલપુર નગરનું વર્ણન કરો.

જ. ભદ્દિલપુર નગર ઉત્તમ નગરના બધા ગુણોથી યુક્ત તેમ જ ધન–ધાન્યથી પરિપૂર્ણ હતું. તેના ઈશાનખૂણામાં નગરની બહાર શ્રીવન નામે ઉદ્યાન હતું. તે દર્શનીય અને મનોહર હતું.

૩. અનીકસેન કુમારના લગ્ન કેટલી કન્યાઓ સાથે થયા? તેમના માતા–પિતાનું નામ શું હતું? (૧)

જ. ૩૨. માતા – સુલસા, પિતા – નાગ ગાથાપતિ.

(૫)

પ્ર.૬ અનુત્તરોવવાઈ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ધન્ના અણગારના પગ તપથી કેવા થઈ ગયા હતા? (૨×૨)

જ. સૂકાયેલા વૃક્ષની છાલ હોય, લાકડાની પાદુકા હોય અથવા જીર્ણ થયેલ જૂતા હોય એવા સૂકાઈ ગયા, માંસ રહિત થઈ ગયા.

૨. અનુત્તરોવવાઈ સૂત્રના ત્રીજા વર્ગના ૫ થી ૮ અધ્યયનના નામ લખો.

જ. ૫. રામપુત્ર કુમાર, ૬. ચંદ્ર કુમાર, ૭. પૃષ્ઠિમાતૃકા કુમાર, ૮. પેઢાલ કુમાર.

૩. ધન્ના કુમાર ભગવાનના દર્શન કરવા કેવી રીતે ગયા? ભગવાને કોના તપના વખાણ કર્યા? (૧)

જ. જમાલિ કુમારની જેમ. ધન્ના અણગારના.

(૧૫)

પ્ર.૭ દશવૈકાલિક સૂત્રના આધારે જવાબ લખો.

(અ) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરો. (૪)

૧. સે અગણિં **વા ઇંગાલં વા મુમ્મુરં વા અચ્ચિં વા જાલં વા અલાયં વા સુદ્ધાગણિં વા ઉક્કં વા** ન ઉંજિજ્જા ।

૨. સે અપ્પં **વા બહું વા અણું વા થૂલં વા ચિત્તમત્તં વા અચિત્તમત્તં વા, નેવ સયં અદિણ્ણં ગિણ્હિજ્જા** નેવણ્ણેહિં અદિણ્ણં

૩. ત્રસ પ્રાણીના ઉત્પન્ન થવાના કેટલા પ્રકાર છે? મૂળ પાઠ અર્થ સાથે લખો. (૫)

જ. ૮ પ્રકારના. અંડયા – ઈંડામાંથી ઉત્પન્ન થનારા, પોયયા – પોતજ, જરાઉયા – જરાયુ સહિત જન્મનારા, રસયા–રસમાં ઉત્પન્ન થનારા, સંસેઈમા–પરસેવામાં ઉત્પન્ન થનારા, સંમુચ્છિમા–સંમૂર્ચ્છિમ, ઉબ્ભિયા–જમીન ફોડીને ઉત્પન્ન થનારા, ઉવવાઈયા – ઉપપાત જન્મવાળા દેવ અને નારકી.

(બ) નીચેના શબ્દોના અર્થ લખો. (૩)

	જવાબ		જવાબ
૧. ન અઈવાયાવિજ્જા	**હણાવીશ નહિ**	૨. તુયટ્ટંતં	**સૂતેલા**
૩. દંડગંસિ	**દંડા પર**	૪. વિલિહંતં	**વિશેષ લખનારાને**
૫. અણ્ણં	**બીજાને**	૬. કટ્ઠેણ	**લાકડીથી**

(ક) નીચેના શબ્દોનું માગધી લખો. (૩)

૧. રાખી દે – **અવણિજ્જા** ૨. બહારના પુદ્ગલોને – **બાહિરં વા વિ પુગ્ગલં** ૩. અનેક જીવયુક્ત છે – **અણેગજીવા**

(૧૦)

પ્ર.૮ ભગવતી સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. મિશ્રકાળ એટલે શું?

જ. તે વિવક્ષિત જીવોના ભૂતકાળના અનંત નરક આદિ ભવોમાંથી એક જીવ પણ તેને ભેગો થાય તો અનંત ભવોનો તે કાળ તે જીવની દષ્ટિથી તે ગતિનો મિશ્રકાળ છે.

૨. ચારિત્ર બીજા ભવમાં કેમ સાથે જતું નથી? તપ ઈહભવિક છે કે પરભવિક?

જ. ગ્રહણ કરેલું ચારિત્ર જીવતા સુધી જ હોય છે. વળી અહીં અલ્પ અંશે ચારિત્ર પાળવાથી દેવલોકમાં ઉત્પત્તિ થાય, ત્યારે વિરતિનો તદ્દન અભાવ હોવાથી ચારિત્રનો પણ અભાવ છે. તપ ઈહભવિક છે.

૩. ઈહભવિક–પરભવિક કયા સૂત્રનો અધિકાર છે? તે કાલિક છે કે ઉત્કાલિક? અંગ છે કે ઉપાંગ?

જ. ભગવતી સૂત્ર – શતક ૧ : ઉદ્દેશ ૧. કાલિક. અંગ.

૪. તિર્યંચમાં સંસાર સંસ્થાન કાળ કેટલા પ્રકારનો છે? કયા કયા? તેનો અલ્પબહુત્વ લખો.

જ. બે પ્રકાર. અશૂન્યકાળ, મિશ્રકાળ. સહુથી થોડો અશૂન્યકાળ, તેથી મિશ્રકાળ અનંતગુણો.

૫. સંસાર સંસ્થાનકાળના પ્રકાર લખો.

જ. ચાર, નૈરયિક સંસાર સંસ્થાનકાળ, તિર્યંચ સંસાર સંસ્થાનકાળ, મનુષ્ય સંસાર સંસ્થાનકાળ, દેવ સંસાર સંસ્થાનકાળ,

(૧૦)

પ્ર.૯ પન્નવણા સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. ૨૫૬ રાશિમાં પહેલા ચાર બોલનો અલ્પ બહુત્વ લખો.

જ. સર્વથી થોડા આયુષ્યના બંધક, તેથી અપર્યાપ્તા સંખ્યાતગુણા, તેથી સુપ્ત સંખ્યાતગુણા, તેથી સમુદ્‌ઘાત કરવાવાળા સંખ્યાતગુણા.

૨. સુપ્ત જીવો અને જાગૃત જીવોના ઢગલા કેટલા? કોણ વધારે કોણ ઓછા? તેનો અલ્પ બહુત્વ લખો.

જ. ૪ ઢગલા અને ૨૫૨ ઢગલા. સુપ્ત ઓછા જાગૃત વધારે. સર્વથી થોડા સુપ્ત તેથી જાગૃત સંખ્યાતગુણા.

૩. ચારે દેવ – દેવીમાંથી નીકળેલા ઉત્કૃષ્ટ કેટલા સિદ્ધ થાય?

જ. ભવનપતિ, વાણવ્યંતર, જ્યોતિષી દેવમાંથી નીકળેલા ૧૦, વૈમાનિક દેવમાંથી નીકળેલા ૧૦૮. ભવનપતિ, વાણવ્યંતર, દેવીમાંથી નીકળેલા ૫, જ્યોતિષી, વૈમાનિક દેવીમાંથી નીકળેલા ૨૦.

૪. પાંચ સમય સુધી જઘન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ કેટલા સિદ્ધ થાય? પ્રત્યેક બુદ્ધ, અધોદિશામાંથી ઉ. કેટલા સિદ્ધ?

જ. જઘન્ય – ૬૧ અને ઉત્કૃષ્ટ – ૭૨. પ્રત્યેક બુદ્ધ – ૧૦, અધોદિશામાંથી – ૦.

૫. ૩૩ બોલમાંથી ચોથા દેવલોકથી સાતમા દેવલોક સુધીનો અલ્પ બહુત્વ લખો.

જ. સર્વથી થોડા સાતમા દેવલોકના દેવ, તેનાથી છઠ્ઠા દેવલોકના દેવ સંખ્યાતગુણા, તેથી પાંચમા દેવલોકના દેવ સંખ્યાતગુણા, તેથી ચોથા દેવલોકના દેવ સંખ્યાતગુણા.

(૫)

પ્ર.૧૦ આગમ પરંપરાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

૧. સમવાયાંગ સૂત્રમાં પાંચમા સૂત્ર સુધી કયા વિષયોનું સંકલન છે? ૨૬ મા સમવાયમાં શેનું વર્ણન છે?(૨)

જ. એકની સંખ્યાથી પાંચ સંખ્યા સંબંધી. ત્રણ છેદ સૂત્રના ૨૬ ઉદ્દેશનકાળ આદિ.

૨. બીજા ઉપાંગ સૂત્રનું નામ શું છે? શા માટે? (૧×૩)

જ. રાયપસેણીય. એક જિજ્ઞાસુ રાજાના પ્રશ્નો સાથે સંબંધ ધરાવે છે.

૩. પરદેશી રાજા કયા મતને માનવાવાળા હતા? આ સૂત્રમાં કેટલા પ્રશ્ન છે?

જ. અક્રિયાવાદી. ૧૦.

૪. ઉપાંગ સૂત્રની ગાથા કેટલી? પાખંડીના મત કેટલા?

જ. ૨૦૭૮ ગાથા. ૩૬૩.